

Helicobacter pylori gastriti için tanımlanan etat mamillone görünümünün histopatolojik bulgular ile korelasyonu

Correlation of etat mamillone appearance with histopathological findings for *Helicobacter pylori* gastritis

Volkan GÖKBULUT¹, Mustafa KAPLAN², Adem AKSOY¹, Selçuk DIŞİBEYAZ³, Bülent ÖDEMiŞ¹, Erkin ÖZTAŞ³, Meral AKDOĞAN KAYHAN¹, Ertuğrul KAYAÇETİN¹

Türkiye Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ¹Gastroenteroloji Kliniği, Ankara
Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, ²Gastroenteroloji Kliniği, Kırşehir
Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, ³Gastroenteroloji Bilim Dalı, Eskişehir

Giriş ve Amaç: Etat mamillone endoskopik olarak gözlenen ve *Helicobacter pylori* pozitif olan hastalarda mukozal nodüler tutulum ile karakterize kolaylıkla tanımlanabilen karakteristik bir bulgudur. Biz bu çalışmada etat mamillone görüntüsü nedeniyle endoskopik biyopsi alınan hastalarda bu görüntünün histopatolojik tanıya göre doğruluğunu araştırdık. **Gereç ve Yöntem:** Bu çalışma Ocak 2016-Aralık 2017 tarihleri arasında hastanemiz gastroenteroloji kliniğinde çeşitli sebeplerle endoskopi yapılan hastaların hasta kayıtları incelenerek retrospektif olarak yapılmıştır. Toplamda 5200 endoskopi kaydı incelenmiş, etat mamillone veya etat mamillone tabiri geçen 53 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. **Bulgular:** Araştırma popülasyonu 41 kadın (%77) ve 12 erkek (%23) erkek hasta olmak üzere 53 kişiden oluştu. Hastaların ortalama yaşı 29±11.2 (18-56) yılıdır. Hastaların endoskopik biyopsi sonuçlarına bakıldığında 4 (%8) hastada atrofik gastrit mevcut iken 49 (%92) hastada atrofi yoktu. Hastaların biyopsi örnekleri incelendiğinde 53 hastanın 45'inde *Helicobacter pylori* pozitif saptandığı görüldü (%85). Bu hastaların Sydney sınıflamasına göre 12'sinde 1+ *Helicobacter pylori* (%23), 17'sinde 2+ *Helicobacter pylori* (%32) ve 16'sında 3+ *Helicobacter pylori* (%30) saptanmıştır. Endoskopik etat mamillone görüntüsü ile biyopsi sonuçları arasında %85 oranında korelasyon olduğu görülmüştür. **Sonuç:** Endoskopik olarak tanımlanan etat mamillone görünümü *Helicobacter pylori* gastriti tanısı için kullanılabilir non-invaziv ve yüksek doğruluk oranına sahip bir yöntemdir.

Anahtar kelimeler: Etat mamillone, Sydney sınıflaması, *Helicobacter pylori* gastriti

GİRİŞ

Helicobacter pylori (*H. pylori*) yaklaşık 30 yıl önce keşfedilen ve birçok gastrik ve ekstra gastrik hastalık ile ilişkisi saptanmış bir bakteridir (1). *H. pylori* kronik veya atrofik gastrit, peptik ülser, gastrik lenfoma ve gastrik kanserin en sık sebebidir (2). Tüm dünya genelinde *H. pylori* prevalansının %50 civarında olduğu düşünülmektedir (3). *H. pylori* ilişkili gastrit ise *Helicobacter* enfeksiyonundan kaynaklı midenin primer enfeksiyonudur (4). *H. pylori* gastriti tanısı için kullanılan birçok tanısal metod vardır (5). Endoskopik biyopsi örneklerinde *H. pylori* tespit edilmesi ise altın standart olarak kullanılmaktadır (6). *H. pylori* gastriti tipik mukozal görüntü ile endoskopik olarak kolaylıkla tanımlanabilir (7). Etat mamillone endoskopik

Background and Aims: Etat mamillone is an endoscopic appearance characterized by mucosal nodular involvement in patients with *Helicobacter pylori* gastritis. In the present study, we investigated the accuracy of this appearance on the basis of histopathological diagnosis in patients who underwent endoscopic biopsy for etat mamillone. **Material and Methods:** The present study was performed retrospectively between January 2016 and December 2017 in the gastroenterology clinic of our hospital. A total of 5200 endoscopy records were examined, and 53 patients with etat mamillone or etat mamillone were included in the study. **Results:** The study population consisted of 53 patients, 41 of whom were female (77%) and 12 male (23%). The mean age of the patients was 29±11.2 years (range: 18–56 years). Atrophic gastritis was observed in four patients (8%), while 49 patients (92%) had no atrophy. Upon biopsy, 45 of the 53 patients (85%) were found to be *Helicobacter pylori* positive. According to the Sydney classification, 12 patients had 1+ *Helicobacter pylori* (23%), 17 had 2+ *Helicobacter pylori* (32%), and 16 had 3+ *Helicobacter pylori* (30%). There was 85% correlation between the endoscopic etat mamillone appearance and biopsy results. **Conclusion:** Endoscopic etat mamillone appearance is a non-invasive and highly accurate method for diagnosis of *Helicobacter pylori* gastritis.

Keywords: Etat mamillone, Sydney classification, *Helicobacter pylori* gastritis

olarak gözlenen ve *H. pylori* pozitif olan hastalarda kolaylıkla tanımlanabilen karakteristik bir bulgudur (8,9). Küçük granüler patern şeklinde olup mide lamina propriasında yoğun inflamatuvar hücreler ile lenfoid foliküllerin hiperplazisi sonucu oluşmaktadır. Ancak bu klasik görüntüsünün patolojik tanı ile uyumunu araştıran çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bu tabirler endoskopistler tarafından sıklıkla kullanılmasına rağmen bu endoskopik görüntünün klinik doğruluğu hakkında çok fazla çalışma bulunmaması bu konuda belirsizlik oluşturmaktadır. Biz bu çalışmada etat mamillone görüntüsü nedeniyle endoskopik biyopsi alınan hastalarda bu görüntünün patolojik tanıya göre doğruluğunu araştırdık.

Gökbulut V, Kaplan M, Aksoy A, et al. Correlation of etat mamillone appearance with histopathological findings for *Helicobacter pylori* gastritis. *Endoscopy Gastrointestinal* 2019;27:12-15.

DOI: 10.17940/endoskopi.10.17940/endoskopi.569725

İletişim: Mustafa KAPLAN
Ahi Evran Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Gastroenteroloji Endoskopi Ünitesi, 40100, Kırşehir
Fax: +90 386 212 32 32 • E-mail: mustafakaplandr@yahoo.com
Geliş Tarihi: 05.04.2019 Kabul Tarihi: 11.04.2019

GEREÇ ve YÖNTEM

Bu çalışma Ocak 2016-Aralık 2017 tarihleri arasında hastanemiz gastroenteroloji kliniğinde çeşitli sebeplerle endoskopi yapılan hastaların hasta kayıtları incelenerek retrospektif olarak yapılmıştır. Endoskopik inceleme sonucunda *H. pylori* gastriti için patognomik olarak kabul edilen 'etat mamillone' veya 'etat mamillion' tespit edilen hastalar çalışmaya dahil edilmiştir. Toplamda 5200 endoskopi kaydı incelenmiş, yukarıdaki kelimelerin geçtiği tespit edilen 60 hasta bulunmuş, veri eksikliği olan 7 hasta çalışmadan çıkarıldıktan sonra 53 hasta çalışmaya dahil edilmiştir.

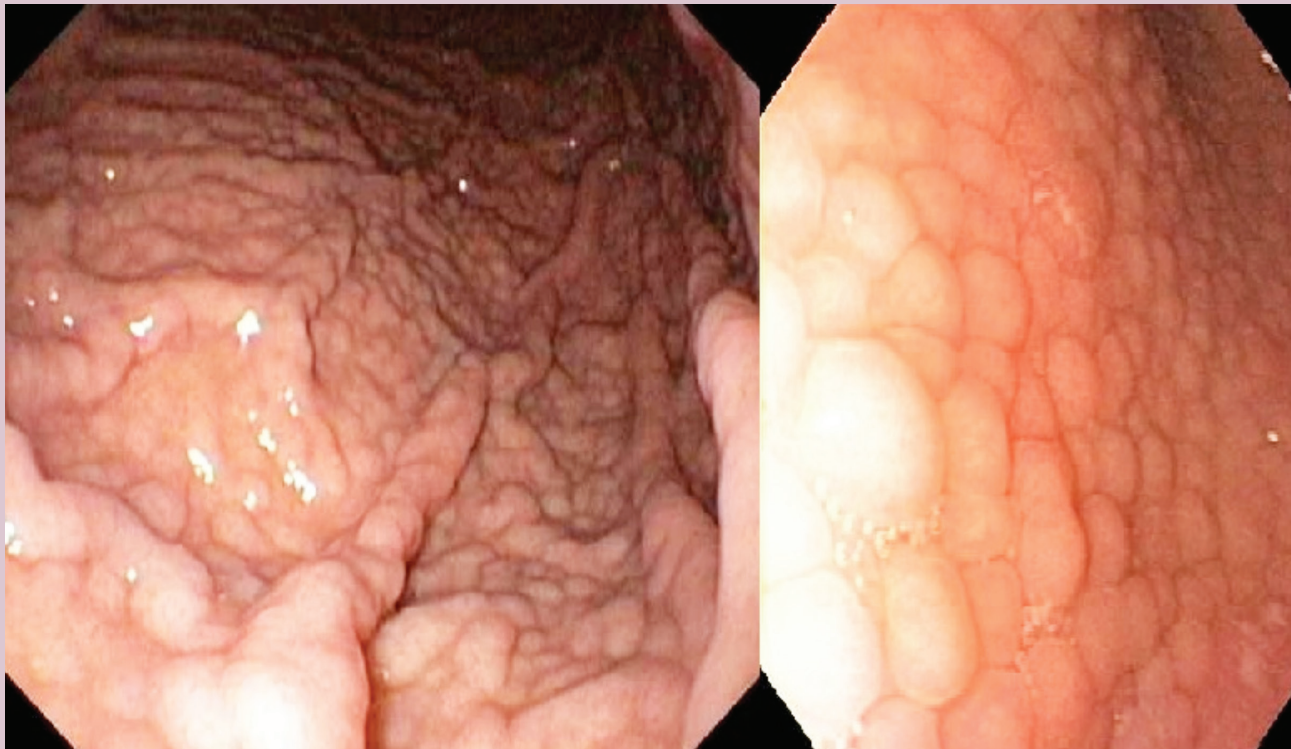
Çalışmaya alınmadan en az 4 hafta önce proton pompa inhibitörü (PPI) veya antibiyotik kullanan hastalar çalışmadan dışlanmıştır. Ayrıca antrum, insusura angularis ve korpustan ikişer adet biyopsi alınan hastalar çalışmaya alınmıştır. Etat mamillone görüntüsü korpus ve antrumda yaygın milimetrik nodüler görüntü olarak tanımlanmıştır (Resim 1). Endoskopik biyopsi örnekleri Sydney sınıflamasına göre yapılmıştır (10). Hastaların başvuru şikayetleri ve demografik özellikleri dosyalarından kaydedilmiştir. Hastaların endoskopi bulguları incelenmiş ve özofagal ve gastrik bulgular not edilmiştir.

İstatistiksel değerlendirme Statistical Package for Social Sciences (SPSS) for Windows 20 (IBM SPSS Inc., Chicago, IL) programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin normal dağı-

lımı Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Sayısal değişkenlerden normal dağılım sergileyenler ortalama±standart sapma olarak, normal dağılım sergilemeyenler ortanca (min-maks) olarak gösterilmiştir. Kategorik değişkenler sayı ve yüzde olarak belirtilmiştir.

BULGULAR

Araştırma popülasyonu 41 kadın (%77) ve 12 erkek (%23) erkek hasta olmak üzere 53 kişiden oluştu. Hastaların ortalama yaşı 29±11.2 (18-56) yıldır. Hastaların endoskopi bulguları incelendiğinde etat mamillone dışında en sık görülen endoskopik bulgular bulbit (%16) ve özofajit (%10) idi. Hastaların endoskopik biyopsi sonuçlarına bakıldığında 4 (%8) hastada atrofik gastrit mevcut iken 49 (%92) hastada atrofi yoktu. 13 hastada hafif (%25), 28 hastada orta (%55) ve 12 hastada şiddetli (%22) inflamasyon mevcuttu. Endoskopik olarak *H. pylori* gastriti için patognomik olan yaygın nodüller mide mukozası ile karakterize etat mamillone tespit edilen hastaların biyopsi örnekleri incelendiğinde 53 hastanın 45'inde *H. pylori* pozitif saptandığı görüldü (%85). Bu hastaların Sydney sınıflamasına göre 12'sinde 1+ *H. pylori* (%23), 17'sinde 2+ *H. pylori* (%32) ve 16'sında 3+ *H. pylori* (%30) saptanmıştır. Endoskopik etat mamillone görüntüsü ile biyopsi arasında %85 oranında uyum olduğu görülmüştür. Hastaların bulguları Tablo 1'de özetlenmiştir.



Resim 1. Endoskopik etat mamillone görüntüsü.

Tablo 1. Hastaların demografik özellikleri ve histopatolojik bulguları

	N (%)
Yaş (Ort.)	29±11.2 yıl (18-56)
Cins (Kadın/Erkek)	41 (%77) / 12 (%23)
<i>Hp</i> gastriti dışında endoskopik tanıları	
Bulbit	8 (%16)
Özofajit A	5 (%10)
Peptik ülser	2 (%4)
Subepitelyal lezyon	2 (%4)
Akalazyza	1 (%2)
Barret özofagus	1 (%2)
Atrofi (var/yok)	4 (%8) - 49 (%92)
*İnflamasyon şiddeti (1/2/3)	13 (%25) - 28 (%53) -12 (%22)
Biyopside <i>Hp</i> (1/2/3)	45/53 (%85)
1	12 (%23)
2	17 (%32)
3	16 (%30)

Hp: *Helicobacter pylori*

**Helicobacter pylori*, atrofi ve inflamasyon şiddeti Sydney sınıflamasına göre yapılmıştır.

TARTIŞMA

Bu çalışmada *H. pylori* gastriti için patognomik kabul edilen 'etat mamillone' görüntüsünün histopatolojik tanı ile %85 oranda korele olduğu ve *H. pylori* gastriti tanısı için kullanılabilir etkin bir yöntem olduğu gösterilmiştir.

H. pylori tanısı için birçok non-invaziv ve invaziv metodlar kullanılmaktadır. Bizim gibi *H. pylori* prevalansının yüksek olduğu ülkelerde devam eden enfeksiyonu göstermede yetersiz olduğu için serolojik tetkikler çok fazla kullanılmıyor iken non-invaziv metodlardan sıklıkla gaytada *H. pylori* veya üre nefes testi kullanılmaktadır (11). Endoskopik incelemelerdeki yeni gelişmeler ile kromoendoskopi gibi yöntemler de *H. pylori* tanısında kullanılmasına rağmen çoğu merkezde bu mümkün olmamaktadır. Invaziv metodlardan ise endoskopik üreaz testi sıklıkla kullanılmaktadır (12). Bunun yanında biyopsi veya kültür örnekleri de alınmaktadır. Ancak bu işlemlerin invaziv olması en önemli dezavantajdır. Ayrıca kültür ve sitolojik inceleme için belli bir süreye ihtiyaç duyulması da diğer önemli dezavantajdır. Bu nedenle *H. pylori* gastritinin kolaylıkla tanısının konulabileceği ve sonrasında erken tedavi imkanı sağlayan yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle endoskopik incelemede etat mamillone görüntüsü önem kazanmaktadır.

Literatürde *H. pylori* gastritinin endoskopik bulguları ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Kato ve ark.nın çalışmasında özellikle diffüz veya noktasal kızarıklık, antrumda mukozal şişme, fundik gland polibi varlığı, hemorajik veya erozyone lezyonların bulunması *H. pylori*'yi düşündürdürebileceği belirtilmiştir (7). Bu çalışmada etat mamillone ile ilgili bilgi verilmemekle birlikte etat mamillone için tipik olan nodüler görünümün spesifitesinin %100 olduğu belirtilmiştir. Bath ve ark.nın çalışmasında ise mamillar korpus yüzeyinin *H. pylori* gastriti için bağımsız bir prediktör olduğu ancak sensitivite ve sepsifitesinin düşük olduğu belirtilmiştir (13). Diğer bir çalışmada ise endoskopik atrofi ve nodülaritenin *H. pylori* gastriti için %90 gibi yüksek pozitif prediktif bir değere sahip olduğu gösterilmiştir (14). Çocuk hastalar ile yapılan bir çalışmada ise nodüler gastritin çocuklarda *H. pylori* gastritinin en önemli bulgusu olduğu belirtilmektedir (15). Bizim çalışmamızda ise etat mamillone görüntüsünün tanısıl etkinliği %85 olarak bulunmuştur.

Yukarıdaki bulgularla birlikte *H. pylori*'nin endoskopik bulgular ile tanısının çok düşük olduğunu söyleyen yayınlar da bulunmaktadır (16,17). Ancak özellikle bizim ülkemiz gibi *H. pylori*'nin endemik olduğu bölgelerden bu etkinliğin %80'lere kadar çıktığını gösteren çalışmalar çoğunluktadır (18).

Gelişen teknoloji ile beraber başta kromoendoskopi ve mavi ışık endoskopi olmak üzere birçok tanısıl yöntemin *H. pylori* tanısı ve uygun yerden biyopsi için kullanılabilmesi bilinmektedir. Ancak çoğu merkezde bu endoskopik işlemlerin olmaması bizim çalışmamızda da olduğu gibi %85'e varan doğruluk oranına sahip yöntemlerin kullanımını önemli kılmaktadır.

Çalışmanın en önemli dezavantajı hasta popülasyonunun heterojen olmasıdır. Hastaların çoğunun genç ve kadın hastalardan oluşması bu duruma sebep olmuştur. Bu nedenle bu yöntemin tüm popülasyondan ziyade genç ve kadın hastalar için sıklıkla kullanılabilmesini düşünüyoruz. Hasta dağılımının heterojen olmasının bir diğer sebebi de etat mamillone tabirinin bazı endoskopistler tarafından kullanılmaması olabilir.

Sonuç olarak endoskopik olarak tanımlanan etat mamillone görünümü *H. pylori* gastriti tanısı için kullanılabilir non-invaziv ve yüksek doğruluk oranına sahip bir yöntemdir. Bu yöntem ile *H. pylori* tanısının hızlandırılması, erken tedavi ve eradikasyon ile gastrik kanser gibi ciddi komplikasyonların önüne geçilmesi en önemli avantajıdır. Bu konuda daha ayrıntılı, etat mamillone görünümünü ile histopatolojik bulguları kıyaslayan çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Ceylan A, Kirimi E, Tuncer O, Türkdogan K, Ariyuca S, Ceylan N. Prevalence of *Helicobacter pylori* in children and their family members in a district in Turkey. *J Health Popul Nutr* 2007;25:422-7.
2. Iannone A, Giorgio F, Russo F, et al. New fecal test for non-invasive *Helicobacter pylori* detection: A diagnostic accuracy study. *World J Gastroenterol* 2018;24:3021-9.
3. Hooi JKY, Lai WY, Ng WK, et al. Global Prevalence of *Helicobacter pylori* infection: Systematic review and meta-analysis. *Gastroenterology* 2017;153:420-9.
4. Marshall BJ, Warren JR. Unidentified curved bacilli in the stomach of patients with gastritis and peptic ulceration. *Lancet* 1984;323:1311-5.
5. Seo JH, Park JS, Rhee KH, Youn HS. Diagnosis of *Helicobacter pylori* infection in children and adolescents in Korea. *Pediatr Gastroenterol Hepatol Nutr* 2018;21:219-33.
6. Lopes AI, Vale FF, Oleastro M. *Helicobacter pylori* infection - recent developments in diagnosis. *World J Gastroenterol* 2014;20:9299-313.
7. Kato T, Yagi N, Kamada T, et al; Study Group for Establishing Endoscopic Diagnosis of Chronic Gastritis. Diagnosis of *Helicobacter pylori* infection in gastric mucosa by endoscopic features: a multicenter prospective study. *Dig Endosc* 2013;25:508-18.
8. Ibiş M, Arhan M, Ödemiş B, et al. Endoskopik olarak tanımlanan gastrit ile histolojik bulgular arasındaki ilişki. *Akademik Gastroenteroloji Dergisi* 2009;8:12-7.
9. Ona FV, Damevski K. Gastroscopic diagnosis of état mamellonné. *Gastrointest Endosc* 1977;23:209-10.
10. Stolte M, Meining A. The updated Sydney system: classification and grading of gastritis as the basis of diagnosis and treatment. *Can J Gastroenterol* 2001;15:591-8.
11. Sabbagh P, Mohammadnia-Afrouzi M, Javanian M, et al. Diagnostic methods for *Helicobacter pylori* infection: ideals, options, and limitations. *Eur J Clin Microbiol Infect Dis* 2019;38:55-66.
12. Skrebinska S, Mégraud F, Bessède E. Diagnosis of *Helicobacter pylori* infection. *Helicobacter* 2018;23(Suppl 1):e12515.
13. Bah A, Saraga E, Armstrong D, et al. Endoscopic features of *Helicobacter pylori*-related gastritis. *Endoscopy* 1995;27:593-6.
14. Calabrese C, Di Febo G, Brandi G, et al. Correlation between endoscopic features of gastric antrum, histology and *Helicobacter pylori* infection in adults. *Ital J Gastroenterol Hepatol* 1999;31:359-65.
15. Kotilea K, Kalach N, Homan M, Bontems P. *Helicobacter pylori* infection in pediatric patients: Update on diagnosis and eradication strategies. *Paediatr Drugs* 2018;20:337-51.
16. Khakoo SI, Lobo AJ, Shepherd NA, Wilkinson SP. Histological assessment of the Sydney classification of endoscopic gastritis. *Gut* 1994;35:1172-5.
17. Redeen S, Petersson F, Jonsson KA, Borch K. Relationship of gastroscopic features to histological findings in gastritis and *Helicobacter pylori* infection in a general population sample. *Endoscopy* 2003;35:946-50.
18. Mihara M, Haruma K, Kamada T, et al. The role of endoscopic findings for the diagnosis of *Helicobacter pylori* infection: evaluation in a country with high prevalence of atrophic gastritis. *Helicobacter* 1999;4:40-8.